Epistola beati Gregorii in expositione moralis in passione xpi sed des euangelicis.

Quamuis religiosis et diuis suis in xpo fratribus alexandro de Causeio, et petro de loco sce agate, pforibus, tamen sic xpi participare passioni, ut in fructu eorum mereamur gloriae eius resurrectionis. Diu est qd petere epistolis, et suadere in quantum potuistis, quem ad modum, ut dicebatis utilitate passionis dni nri iesu xpi moraliter exponere. Qd qdem iam diu distuli ac primo in uanum parui pendendo petitione, et quam considerando ad hoc insufficientia opis et difficultate. Nondum enim legisse me memini aliquem moralem expositionem super saluatoris passione. Preterea in omeliis moralibus de sollemnitatibus ecclesiae dictandis ita occupabar, ut huic opi in ubertate expletis uacare in potui. Iam qdam easdem omelias uni exparte transcripserant, et eum nostro desiderio adhuc superstites expectabant. Ab expletis postulationibus meis excusare dignum duxi, malens minus eleganter scribendo irrisionibus subiacere, quam eam tam uno desiderata negare. Et qa uno ex nobis expositi sunt passione dni secundum lucam, alter in secundum iohannem, eo qd minus tedioso longitudine essent singulis per ordinem exponere, maxime quia in primis locis occurrant, quinque uidelicet passione secundum matheum, quatenus plenum ordinem rei gestae prosequi uidetur explanare studui, eo qd minus alie dicunt, uel omnino tacent, et alior euangelistae scriptis supplent. Sicque modicum puto neglectum, qd in eis est expositum. Qd si minus satisfactum est desiderio uestro per insufficientem atque insufficienter, uel meam expositionem, magis imputandum est, qm me cogitis, atque insipienter fecistis. Spe tamen omnipotentis uestris sensibus, opus qd sumpsi in

res meas fuit agrestis sine ullis strepitus faleras: qa in decore rethoricis floribus sermone pingere, in de humilitate xpi tractat passione. Omnem tractatum per octo omelias distinxi: ne prolixitas legentibus fastidium generaret. Explicit epla. Incipit omelia prima moralis in passionem dni.

Dixit ihesus discipulis suis: Scitis qm post biduum pascha fiet, et filius hominis tradetur ut crucifigatur. Et rel. Omel de eade Leone.

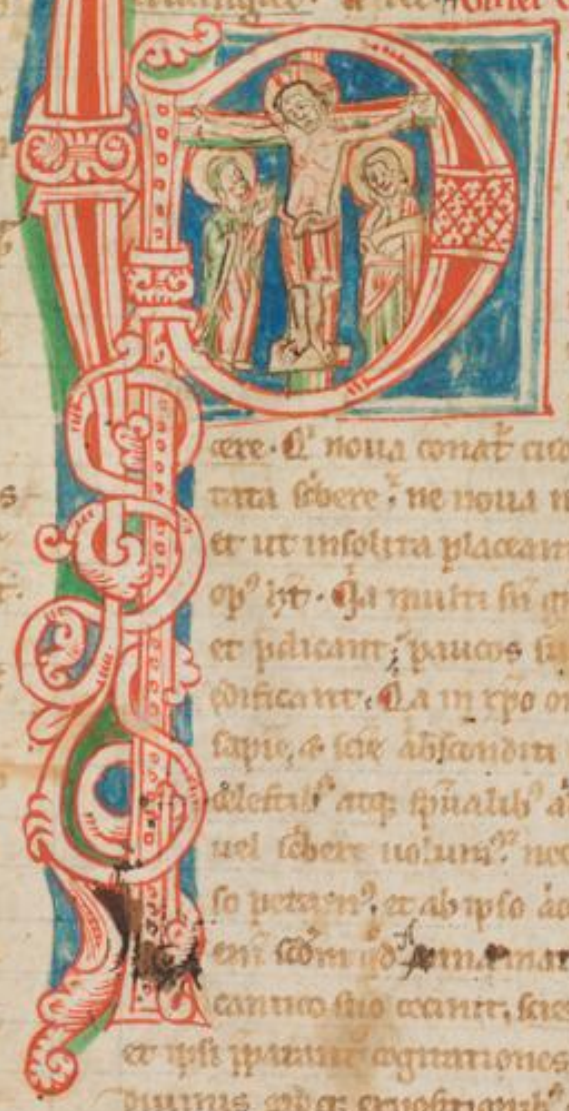

Passione dni saluatoris nri moraliter edocti, auxilium ipsi humiliter precemur, et ut illum dignetur euangelio suo posse facere. Qui nouia conat accedere, et inuentata sedere, ne nouia nocuisse fiant, et ut insolita placeant, spiritali gratia opus est. Qa multi sunt qui di. et scriptura et predicant, paucos sunt scriptis et dis edificant. Qa in xpo omnes thesauri sapie et scie absconditi sunt: cui de xpo delectari atque spiritaliter ad discere, loqui uel scribere uolunt, necesse est ut ab ipso petant, et ab ipso accipiant. Ipse enim secundum qd permanat samuel in cantico suo cecinit, scientiarum dns est, et ipse preparat cogitationes. Cui de scriptis diuinis eisque expositionibus congruere domino scilicet corda preparant. Et sit uinum qui tantum eis suam infundat, quia scis, uinum admiscere negat. Iunc [illegible]. Iuris est profecto qui dei ad gubernare lingua. Hoc psalmista in ignorans dic. lingua mea calam scribe uelocis scribentis. Qui [illegible] in agnouisse [illegible]. Nouia [illegible] in eod. scia. Idcirco sa gratia [illegible] et [illegible] et [illegible] et qui [illegible] expone moraliter agredior: qd in

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

me min° e, illi° benignitate in spiritu
infundi. Ait itaq; dns discipul' suis.
Scitis qa p° biduu pascha fit: et filio ho
minis tradet' ut crucifigat'. Qualedem
pascha videor; in q xpc crucifixi; si pas
sio benedica, actio tn maledica fuit. Crucifix
io xpi spiual'. neq; in actione neq; in pas
sione nob' bona e; et ideo maledica. Qd au
ptridie patiat', et ptridie crucifigat' in pcis
nris, opib'q; mal'; ipso dns ihc p ppthas
in multis ostendit locis. Vox et e. La
borauj sustinens. Et laborare me fecisti
in iniquitatib' uris. Quitaq; in hc
modu. De crucifixione au spiualj qd dicit
audite malachia ppham: Si affigit homo
dm; qa vos affigitis me. Et dixistis: In
q offigim' te. In decimis, in primitijs, et
in penuria vos maledicti estis, et me
offigitis gens tota. Et in zacharia. Et
dicet' ei inq'. Qd sunt plage iste in me
dio manuu tuae. Et dicet. Hijs plagat'
sum in domo eor q diligebant me. Et hijs
testimonijs apte patet xpm in pcis nris
et puni. et crucifigi. Sz qd e hoc biduu; p° eu
dapsu pascha celebrat' videor; Pascha in
scitis hebraice intpt' phase. id; transit' eo qd
exterminator iuso sanguine in forib° israel
pretierit eos. Est enim duplex transit': bon°
videl' et mal°. Bon° transit' e de vitijs ad vi
tutes; mal° de virtutib° ad vitia. Transitum
iniquitatis significat transit' filioru israel de
egypto in desertu, de deserto in terra promis
sionis. Egypt° peccatu; desertu meritu, terra
promissionis, celu. Transeundu e g hoi fideli
id; dm offerentes de egypto vitioru, ad solitu
dine meritoru; ut p gratia virtutu intra
mereat promissa gaudia celestiu bonoru. Hc
transitu electoru psalmista ostendens: ait. Ibo
de virtute in virtute, videbit' ds deoru in sy
on. Hunc ergo pascha n celebrat' p° [illegible]
infra, et hoc cu ihu. P° biduu au mali videl
id; falso noie xpi offerentes, pascha suu ce

lebrat: nomine amici, et ope inimici.
Qi dicunt se dm nosse, et factis negant,
falsi iudei fr; et p° biduu pascha suu ce
lebrat. Iudei intpantur offerentes: pas
cha ut dcm e transit. Mal' e transit. mul
tumq; pnitios° transire de virtutib° ad vi
tia, qa si homo gra dei veritat' p penitentia
de culpa transibit ad pena interminabile. Transibunt inq' ab aqis nimiis ad
calore nimiu. Herba sunt iob. reprobor
pena obliderans. Qualedem pascha hominis
modi. Cui p° hanc vita transire n pla
cet ad pena, caveat de statu iustitie transire ad culpa. Legit' bndictu pascha bonoru
in q de culpa transit' ad gram; et p gram
pueniu' ad glam. Vere beati et ter bea
ti, qb° pueniu' dabit' ad illud ultimu
pascha, in q ihc transiens, electis suis mi
nistrabit. Qsqs nc tres infra biduu
non comedit cu ihu finaliter pascha gre
neq; cu illo celebratur e pascha glie.
Biduu qd descendere videt' a binis dieb°
significat duo pcepta caritatis: videl'
dilectione di, et dilectione primi. Lege
hoc e biduu. in q beat° Andreas uuiens
pendebat in cce p xpi noie. et docebat
ppln. Qd cce ascendit, ne xpm negaret.
dilectio dei effecit; qd pendens in cruce po
pulu docuit. signu dilectionis erga
primos fuit. Caritas siue moveatur
ad dm, siue ad primu; dies e. et illu
minat. De motu caritatis q e ad
dm. debora loqt' in cantico suo.
Qi diligunt te dne, sic sol in ortu
suo splendet. sic fulgent. De dilectio
ne u primi. iohes in epla sua dic. Qui di
ligit fratrem suu in lumine manet, et
scandalu in eo n e. Qd si dilectio dei die°
est, et dilectio primi dies e; u incon
grue caritas biduu dicat'. qsi lux duoru
dierum. Post hoc biduu. id; p° duplex
caritatis pceptu. ut hoc ipsoru. post.

transgressionis sit signum: filius hominis
traditur ad crucifigendum. Sicut ait iohes. Qui non
diligit manet in morte. Et e uide
terribile quod sequitur. Omnis qui odit fratrem
suum homicida est. Nec satis qua omis homi
cida non habet uitam eternam in se manentem.
Vita eterna xpc qui dicit. ego sum uia veritas
et uita. Qui primum non diligit non diligit
dm. Vnde idem apls iterum dicit. Si quis
dixerit quoniam ego diligo dm, et fratrem suum
odit mendax est. Qui enim non diligit fratrem
suum quem uidet dm quem non uidet non potest
diligere. Quod si primum non potest diligi, uel o
diri nisi ds simul diligatur uel odiatur.
et homicida est qui fratrem non diligit, uel od
eterna dm, id quam dei in se spiritualiter
occidit, et ad crucifigendum tradit. Et tal' pas
cha non celebrat. ad suu liberationem; sed mag
ad damnationem; nec suae salutem in se oc
cadens. Sic aut saluator uel sal' interpretat.
Et notate quod non dixit, et ego tradar, sed filius
hois tradet ut crucifigat. filium se uocat ho
minis; qua filius uirginis. Virgo integ
ritatis castitatis que nomen est; hic quoque dum
sponsum habet nata; virgo est et casta. Quem si un
se per mortale peccatum germinarent, ne
cesse est ut ab eo adulterio diabolo, qui ho
micida est, et adulteri deiginem atque ce
rumpit. Si esset puella aliqua pauperula
deformis atque despecta, non suis meritis
sponsum habens diuitem, nobilem, speciosum, in
clytum, sapientem, atque benignum; illuique
inimicus suus absque causa tideret, ut
crucifigeret; quis illam non iudicaret mor
te pessima dignam. Sic perfida synagoga
fecit xpo, in quo sunt omis thesauri sapie
et scie absconditi; qui filius est regis eterni, cam
dem lucis eterne, cuius pulchritudinem sol et
luna mirant. in quem et angeli desiderant
prospicere; qui est dei ut et dei sapia. sol
cum patre et spu sco, bonus, pius, atque benig
nus; ipsum tradens ad crucifigendum. a quibus in
tradit sit: auctore ostendit, cui subiungit.
Tunc congregati sunt principes sacerdotum
et seniores populi. in atrium principis sacerdotum
qui dicebat cayphas: et consilium fecerunt ut dolo
tenerent et occiderent. Quare sacer
dotibus atque seniorib. scribis addit: ita dicens
fiat autem pascha et azima post biduum: et qui
rebant summi sacdotes et scribe quomodo ihm
dolo tenerent et occiderent. Hoc tres
isti ordines. summi uidel' sacerdotes; sen
iores populi, tam scia quam eruditi: et scribe. id sa
pientes: in morte xpi obstinauerunt. Ad sa
cerdotes pertinebat hostias immolare; ad
seniores iubo et exemplo populos informa
re; ad scribas leges dictare, scriptoque firma
re. Quod enim apud romanos dictatores;
hoc ap iudeos scribe sunt uocati. Secdm sen
sum moralem sacerdotes, per sacrificia sig
nificant cogitationes; seniores, per doc
trinam sermones; scribe eo quod manib scribat
operationes. In hijs tibi ex merita et peccata
consistunt. Bonii sacdotes sunt sce mundique
cogitationes; in arca cordis, do sacrificium
deuotionis offerentes. Bonii seniores:
iuba sunt maturia atque edificatoria: ad
eruditionem populorum, id min doctorum, plana.
Bonii scribe sunt opa bona; opa meritoria;
ad amorem dei et obseruationem legis, per ex
emplum intuentes inuitantia. Qui cum
dolore cordis, per peccato suo cogitat, do
digne sacrificat: quia scptum est. Sacrificium do
spc contribulatus: cor contritum & humiliatum ds non
despicies. Et quia alios sermonib aedificat.
seniorem sensib se indicat: quia cani sunt
sensus hominis. quibus & factis foris declara
tur. Et quia sce uiuit & bn agit recte sentit.
et est tal' scribe in regno dei simile patrifami
lias, qui profert de thesauro suo noua et ue
tera. Sacdotes isti mali, sed cogitationes
prise quae separant a do: seniores mali
et fatui colloquia prua quae corrumpunt
mores bonos: scribe mali atque dolosi, opa

tenebrarū que dicunt ad mortē·
et edificant ad gehennā· Super cathe
dram moysi· sederūt scribe & pharisei· Que
dicunt facite· que aut faciunt facere no
lite· Opa mala n̄ sūt imitanda· qa men
dax ē stilus scriba bn̄ docentiū et male
uiuentiū· Tales sūt sacdotes, seniores·
et scribe· q̄ ad xpm occidendū egregantur·
Q̄n cogitationes male p uba mala de
clarant· q̄si seniores sacerdotib̄ ad ihu·
id· ppe salutis extinctione socant· Que
duo dū opa mala sequūt· q̄si stilo scriba
que cogitata uel dicta sunt firmant·
Exeunt enī singuli de locis & sedib̄ suis·
Cogitationes de corde· uba de ore· opa
de manib̄ p q̄s maxime fiunt· procedunt·
Tres isti ordines· sacdotes scil· seniores·
et scribe simul egregati sunt in atū pha
ris sacdotū q̄ dicebat caÿphas· Dauid
sup omēs sacdotes· xxiiij· ordinauerat·
ut essent illi principes· id· ut sacdotes
primi· Omnib̄ tū hujus unus perat· ta
progatiua dignitatis· q̄m auctoritā
te potestatis· Huj loci tē temporis te
nebat caÿphas· n̄ erat pontifex legitimus·
sed a pylato institutus· Nam singul' annis
ad arbitriū plidis pcij causa summū sa
cerdotiū mutabat· Iste ē caÿphas q̄ de
dit consiliū gr ihm ne tota gens pire·
Sū dictū sit sup sacdotes significare
cogitationes· videre debem quē cogita
tiones principes sacdotū dica possint· Duo
sunt genera cogitationū· qa qdam ex
ratione· et quedā surgunt ex sensua
litate· Vtrq bone· utrq male esse possūt·
Q̄n sensib̄ corporeis foris ad pcipit· uix
ē pot· q̄n p cogitationē ad interiora trahat·
sicq cogitatio ex sensualitate generatur·
fit aut consensu rationis bona uel mala· Ver
bi gtia· Pauperula aliq speciosa oculis me
is meis se ingerit· stipem petit· miseriā
exponit· Et esse n̄ potest· q̄n ex forma q̄
oculis uideo· et ex uoce q̄m auribus ex
cipio· ad m̄ cogitationis nascat in alio·
Q̄d si spūs tūc me tyrrit ad delectionē·
et n̄ uox ad compassionē· cogitatio talis
mala ē· Q̄d si clamoribus atq miseris
eius mens mea fuerit compassa· n̄ caro p de
lectationē in spiē mota· cogitatio ead
bona erit atq meritoria· Ad rationem
pinet q̄d malū ē restringere· et q̄d bonū iu
dicare approbare· Ad hoc enī principes sa
cerdotum institui sūt· ut minoribus pre
essent· eosq ad diuinū cultū sp hortā
rent· et si exederent· eos excessus p il
los corrigerent· Sic p cogitationes ra
tionabiles· que in mente freqnt sūt omni
ymaginatione exteriori surgunt· cogita
tiones sensualitatis discerni debent· et
rationis ipsius iudicio· uel respui r admit
ti· Vnde n̄ inuenio huiūmodi cogitationes
principes sacdotū· id· cogitationū infiro
norant· Q̄d si eedē cogitationes fuerint
uiciose· id· peccati consensu depiuare· in
xpi mortē conspirant· Caÿphas q̄ interp
nomens ore· uel nomen eius significat iu
cū accidie· de q̄ angelo laodicie p iohan
nem dicit· Scio opa tua· qa neq calid·
neq frigid es· Vtinā frigid esses aut ca
lid· sed qa tepid es· et n̄ frigid· n̄ calid·
incipiā te euomere de ore meo· Accidios·
q̄ q̄d in se grē hē et iuitatis· ex ore cordis
sui uomit· q̄ ipse ex ore dei uomit· Ac
cidia ē ex confusione mētis nata tristicia· siue
tedium· et amaritudo animi immoderata·
q̄ iocunditas spiritalis extinguit· et
q̄dā desperationis precipitio mens in se
metipsa subuertit· Vnde accidia q̄si acidia
dicā ē· eo q̄d opa spiritalia nob̄ acida reddit
q̄ insipida· Propter q̄d de accidiosis in ps
dicit· Omnē esca abhominata ē ala eorū·
id· gram spiritale siue corporale· De iuuo
accidie etia p salomonē dicit· Qui remis
sa tibiis seruiet· Sed pigriū deiecit ti

mor a bono scil' opere: aliae autem effeminatorum
efficerent. Hoc uiciu quum sit aliae d'apno
sium. etiam gentil' seneca scil' testat' cui
dicit. Magna iactura est: quae per negligen
tiam fit. Familia caypho. id est accidie. scil'
malicia. rancor. pusillanimitas. desper
atio. torpor. certa praecepta. enagatio
mitis. ceca illicita. Ecce quinta mala in do
mo hui' pontificis fit: huius qui' principat'
pontem faciens ad inferos. Non g' immer
ito uitiu accidie princeps dicit malor
sacerdotii. id est pusilla cogitationum. Atti
dom' caypho. id est uitij accidie et efficace
peccandi consuetudinem significat. In atis
templorum siue domorum eo quod omnib' pa
tent homines suenire solent. et mul
ta illic tractare. quae quinq; ad rem iii pertinet.
Sum iohis in apocalypsi dicit. Et dat' est
mi calam' similis uige. dicens. Surge et
metire templu dei. et altare. et adoran
tes in eo. Aptre dat' intelligi. quod quicquid bo
ni in ecclisis dei geritur. dum ipsu adoram
do. siue orando. uel uibu di audiendo. ab
angel' di qui presto est. et orationes nras do
offert. et celebrat. et recte mensurat: qua se
andu orantis meritu. remeriet ei et
premiu. Calamo scbm: uiga. qua recta et
mensuram. Scbendo. quod traditoriu est p
petuat: metiendo. que uel quanta sit eiusd
rei altitudo. longitudo. et latitudo. inue
stigat. Atti u quod foris templu est. foris ei
atur. u mensurat: qua quicquid orationis tem
pore in templo dei cogitando. loquendo. uel
opando fit quod ad salutem alie iii pertin. mi
cede perpetua caret. et ido u scbitur. u m
suratur. Dat' autem gentib': qua gentes qui
sui lege st. et consuetudinem habent peccandi.
in hoc imitantur. Audiant hoc illi qui in
templo dei uix stare. et genuflectare possunt.
dum missa in seo altari completur: et ex
euntes in porticu moram magnam faciunt
fabulationib' atq; rumoribus uacan

tes. Ab eo in quo meritu est. et cum' mices in
dagat' cui desidia recedit: et ad hoc quod ad
penam eicit. cui desiderio festinat. Hoc im
prudentie signum est. Atti primum ad consuetu
dinem peccandi. etiam pluratur ex lib' machi
beorum: u templo di et altari ab antiochio pfa
nato. legim' in atis ei' ugulta nata fuis
se. sic et in saltu et in montib'. Templu
dei: aut est iusti. Unde per fidem dei iustificatis. p
apl'm dicit. Templu dei scm est. quod estis uos
Altare templi: cor intelligim' iusti. In quo p
igne caritatis. substratis lignis bone op
rationis: dno offerendu est thus sce deuotio
nis. cum myrra ostionis. et chymiamatho
uitiose orationis. Templu et altare an
tiochus cum suis satellitib' spoliat. et pol
luit: cum homo diabolo et uicijs corde con
sentit. Mox enim egressu uitutu spoliat: et
regressu peccatorum profanat. Cum u peccati
consensu act' sequit: templi pulcitudo in so
litudinem redigit. Atti templi profanati
consuetudo est peccandi. In qua. et de qua nascun
tur ugulta. id est arbusta silueste atq;
infructuosa: qua sic opa bona. id est de genere
bonorum. ut st ieunia. elemosine. et ora
tiones. ext caritate fta. mte hois pecca
toris ad gram suscipienda habilitantur.
Ita peccandi consuetudo. eandem ita desertat.
et ab oi fructu atq; dulcedine toti' gre
sic alienat: ut ola opa uite spiual' ei sil
uescant. et efficiant insipida. Hoc quod
in atis ugultinata dicunt. sic in saltu
et in montib'. duo uitia magna atq;
periculosa designant: que ex peccandi c
suetudine generant. Primu est pnitas pec
candi: secm audatia peccandi. siue sup
ba defensio peccati. Ex quib' primu. id est pec
candi pnitas per saltu in qua bestie saltant
et discurrt figurat: alia u duo per mon
tes qui alti st et fortes designant. Hinc
de superbis peccatoribus dicit. Superbia eorum qui
te oderunt sp. Un si incongrue per atti cay

ascendit

Atti aut quod est foris templu eice foras. y
ne metiaris illud: qua datu est gentib'. Per hoc quod
dicit surge et metire templu di. y altare. y adoran
tes in eo.

phe peccandi consuetudinem accipiunt. In
hoc autem qui cogitationes male cui ubique
operibus mali per peccati consensum congregantur
quod aliud ibi agitur. nisi ut ihesum dolo teneant
et occidant. Crudelis quoque nimis cogitatio
prisca sociat inuenit malicia. pusillanimitate
et minus ei cogitatione eca illicitatur
in seruo locationis repit rancore atque
detractione responsionis ad obiecta. ubi
malum actum inuenit corpore corporis eca
precepta. Ista omia repuunt in ato cayphe.
id est in uico accidie. Ihesum dolo tenent
qui fidem tam informem habent. et opa fidei non
habent. Iudei ut ihesum non crediderent. et corpo
raliter illum occiderent. nos uero dei filium illum
credimus. et tamen frequenter spiritaliter illum in no
bis occidimus. Occidimus inquam in nobis
gratiam eius uiuificantem. male uiuendo.
occidimus illam in proximis. malo exemplo.
Si ais esse ergo. quod post sanationem medicu
sum dolo teneret et occideret. quis non illum
parricida deteriorem iudicaret. Sic meche
nr est. et medicina. sic per interpretationem eius
nobis cognoscat. Interpretatur enim ihesus saluator
et salutare. Saluator qua medicus. salutare
uel salus. qua medicina. Legimus angelum di
xisse ad ioseph. Vocabis nomen eius ihesum. Ipse
enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.
Sanguis eius in cruce fusus medicina salutis
humane fuit. Hic per sanationem dolo te
nent et occidunt. quia per baptismum gratiam
eius uiuificantem contemnentes. siue cogi
tando. siue loquendo. siue operando illam in
se extinguunt. De dolo cogitationis dicit
in ps de dolosis. Iniquadolosa in cor
corde et corde locuti sunt. Iterum. Loquentes dolos
cogitabant. De dolo autem locationis iterum
dicit. Linguis suis dolose agebant. De do
lo operis quod dicit. Sicut nouacula acuta fe
cisti dolum. dolose fecit operando. Omnibus
hiis modis iudei occidere ihesum. corde
fecit. manibus. et linguis. corde per uo
luntatem. linguis per osculum et accusationem. manibus pylato eique militibus illum
tradendo. Et nos eius gratiam in nobis occi
dimus per malicia cogitationum. uiborum et
operum. Et non solum cui ita non congregantur in atrium
cayphe. id est in consuetudinem peccandi. sed
in ipso consensu interiori per morem tamen.

Dicebant autem. Non in die festo. ne fo
re tumultus fieret in populo. Ad litteram di
es iste festus non alius intelligendus est nisi solleni
tas paschae. Unde lucas dicit. Appropin
quabat autem dies festus azimorum quod dicitur pas
cha. et quaerebant principes sacerdotum et
scribae. quomodo ihesum interficerent. timebant
autem plebem. Quod autem fidelis in se die festum agat
domino. psalmista testatur cum dicit. Quoniam cogi
tatio hominis confitebitur tibi. et reliquae cogitati
onis die festum agent tibi. Quoniam sic per cogita
tionem de carnalibus transit ad spiritalia. de
terrenis ad celestia. de transitoriis ad eter
na. ascendit quasi ad festum diem populus innu
merabilium fructuum. sanctae desideria. gre
mitus cordis et suspiria. et cum eis per ocu
lis fluentia dulcia lacrimarum stillicidia.
habet et eloquia oris. diem suum festum in
quo domino celebrat paschae dignissimum. Quoniam
sermo est de diuinis scripturis. siue de a
liis rebus edificatoriis auditores suos se
pissime sermo ipse transire facit de uir
tutibus ad uirtutes. de uita carnali. ad uir
tutem spiritalem. de uirtute in uirtutem. De
hoc transitu spiritali scriptum est in psalmo eleu
torum. Etenim benedictionem dabit legislator.
ibunt de uirtute in uirtutem. uidebitur deus
deorum in sion. Hoc impletur cum anima deposi
ta carcere carnis transibit in speculum
diuine contemplationis. Pascha enim transitus
interpretatur. Nonne pascha celebrant. et diem
festum domino. quia omnibus suis negotiis pos
positis. ad stationes predicationum festinant
ut illic uerbum dei audiant. Ita uerissi
me. Transitus uite siue status ualde frue

tuos ē: qa multis ē occasio salutis
audire uerbū dei. Similiter opantio
nes bone diei festi exptes ñ sunt: et
est in eis pascha: id; tñsit dñi. Tñsit
enī de ope iustiae ad opa misericordie: ita
ut pauperem nē qs aber: nē poter: nē nudo
det uestimentū: nē hospitī hospitiū: nē
infirmū uisiter: nē ad incarceratū ue
nat. Hoc omnū tñsit act: si mices
ñ tñsit. Ad opa misericordie ī exercenda sī
cotidie uidem pauperes ofluere: et ascen
dit cū eis: et in eis xpc qsi ad diē festū cū
parentib; suis. Fres xpi uiri pauperes sī
sorores ei feminae. Vba xpi sunt. Qui
fecit uoluntatē patris mei q in celis ē: ip
se mis fr. soror et mat ē. Videam; m qm
laciores cū senioribus: et sēbis: id; cogitati
ones male: cū ūb a opib; mal' dicant
ihm ñ ē tenendū in die festo: ppter tumul
tum ppli. Tumult; ppli figo mot; uel opa
ituritum. De hys in ps dicit. Constituite
te diem sollepne in condensis: ut sit in o
frequentationib; ituritū. Qm diu iste tu
mult; siue in motib; siue in ituritū opa
b: ihc in aia neq; dolo teneri: neq; occidi
potest. Vtrioq; dicere: facē ē. Qui medita
mur eloqa dei: ingrit frequent: ut cogi
tationes sordide atq; puse ascendentes:
pores que salutifere sunt frequentant: et
euertant: et nullqm ad pcā consensū m
tem mutant. Qd aliud cogitationes iste di
cant: ñ qd sacerdotes dicerent: ñ in die fe
sto: Similiter cū de septis scripturis lies: uel de aliis
qbuslib; reb; que ad salutē aie pertinent
loqm: si se imiscuerint eloqa pia: ut fī
ūba detractoria: uel ostentiosa: saluti im
mica: manū lingue ad mortē mouen
tia: ñ ad dicant: ñ qd fatuis illi seniores
dicerent: ñ in die festo: ne forte tumult;
fiat in ppło. Idem intelligendū ē de opi
bus. Et ñ imposituē forte: qa mor; mali
siue pcedant de corde: siue de ore ut ex

opib; ñ sp caritate: licet grām sepe im
pediant et deuotione minuant: ñ
qm motu ituritū qsi tumultu ppłon ñ
reprimunt. Seqt. ℣ Cum au essi ihc in
bethania in domo symonis lepsi: acces
sit ad eū mulier hns alab astrū un
guenti pciosi: et effudit sup caput ipsi; re
cūbentis. Sic culpa ihc offendit: ita pe
nitentia placat. Cogitationib; ūb: et
opib; mal' tūt et occidit: ieiunione au
dis: et afflictione carnis mundificat in
nob et ungit. Bethania que interpt do
m; obedie: uel dom; afflictionis: uel dom;
doni dñi: siue dom; gtificata dno: sigt
statū pnie: in q sp gre obediens: et car
nem p qm peccauit affligens: dno gtifi
cat: eq; regaliat. Specale donū dei est.
uera pnia: ad qm peccator ppris meritis
puenire ñ pot. Dom; symonis lepsi si sa
nati: sigt intro peccatoris: ihu gratia iu
stificatam. Ubi ihc: ibi sal;. Symon int
pretat obediens: uel obedia: t pone iniqtā.
Qui ū p peccatis suis p iniqtā se affligit: a
in mente meriore ponit: in domo cordis
ei ihc accubit: id; p grām qiescit. Vbi ihc
sic intrat: peccati lepra pgat: a emun
dat. Mulier ad ihm accedens: ecclia ē a c
mune mundata: et ituritib; fecundata.
Alabastrū de fiusse uas pluridi marmo
ris: et seruandis ungentis aptū. Qui ar
mor frigide nate ē. Vn alabastrū ppter ca
dore et frigiditate sigare uidet mundi
cia corporis: ungentū deuotione cor
dis. Contritione atq; deuotione cordis: ni
chil in nob do pciosi ē. Sacificiū do tpo
tribulat;. Mulier hi maria magdal' fu
isse credit: que ñ tm cap: sed et pedes dñi
unxit. Unctio pedū saluatoris pertinet
ad timore: unctio capitis ad amore. Ipsa
scā ecclia timore pungit: deinde amore p
fundit. Ungentū pedū amaritudo ieiu
nii: ungentū capitis suauitas deuotio

F. alabastre

nis. Qui ad pedes uenit. peccatrix notatur:
qui ad capud accessit. omnis uocabulum sub
ticet. Sic omis peccatoris exemplo ouisie p
se prosternere debet ad pedes dni cordis humi
litate. illos q; rigare lacrimis pnie: ut sic
ait p spem uenie. ad capitis unctionem
familiaris accedat. Marc dic qd fracto a
labastro. ungentum effuderit sup caput
ihu. Caput xpi. ds. Alabastrum frigit. cui ca
nalo desiderium ostendit: & ut ampli fra
glat ungentum sce deuotionis: xpm q
capit nrm e ungens. id; mitigans: sadsq;
et angelos odore suo reficiens. Et dom
ungit pedes ejus e ex odore unguenti.

Uidentes aut discipuli: indignati sunt
dicentes. Ut qd perdicio hi? Potuit enim
istud uenundari multo. et dari pauper
bus. Marc dic qsda fuisse indignatos.
rebus u solum uida. et hoc gia cupiditatis.
Aliq poterit tibi et ei qsentire. uel etiam
idem dic: h ppter curam pauperum. Uel p syno
dochen. hoc mathe dixisse intelligit. Q
cuq aut modo dictum intelligat. siue de
omnib discipul. siue de qbusdam. siue
de solo iuda. morali intellectum ostdit.
Discipuli adhuc carnales hoc in loco ppter
murmuratione. siue indignatione
rei spualis. ipsos mot carnales exprimit:
q indigne ferunt et pdtione iudicant.
dum spualia carnalib ppnunt. & ppter
illa ista ostenunt. Sicut auaricii discipu
li fremebant in ea. Spiritu mot scupiscen
tia carnal sciam bona obtent. cui eis ca
dis ostione. ieunijs. uigiliis. oratione.
lacrimar & effusione resistit: magis no
uum exprimto. qm documento. Et qa
carne pl ledunt. que grt sit qm que in
tra: sp ea mot in qritu ualent spm hoc
tantum carni parcere. & culpa que p car
nem puniendo erat. elemosinis redime.
Cb agrum qd salomon dicit. Redemptio
ae uiri diuitie sue. Notate fres qd n
dicit num uel obol sed: sz diuitie sue.
Peccata magna elemosinis magnis re
dimenda sunt. Non enim modica aq mag
nu ignem extinguere ualet. Incomparabi
lit min affligit diuitem. elemosina uni
nummi: qm ieunium uni die. Hoc tm sci
re debetis qd nulla elemosina sin ostione
cordis: xpm p peccatis ungere. id; lenire
sufficiat. Qd aut elemosina diuitum u ca
pori parcat. magna ee debeat: discipuli
ostendunt. cui dicunt. Potuit enim uenun
dari multo: & dari pauperib. In uendici
one rerum fit commutatio: uidel ut unum
det p alto. Sciens aut ihc. hoc scil qd
ungenti pciosi effusione pditione uidi
cabant: ait eis. Qd molesti estis huic
muliери: Op enim bonum opata est in
me. Plurimum aliqn molestant suis
mentamenti q scientia iustor sens car
nis: & nnuqm apli ostionis deuotio
nis q; tepore. Quantum u & qm magnum
sit bonum. ipli ostritionis atq; deuotionis
ungentum: ds p psalmista testat. cui di
cit. Non accipiam de domo tua uitulos:
usq; illuc immola do sacficium laudis.
Sacficium do spe obtulat. In ostione
cordis nulla sacficia. nulle elemosine
do placent: neq; illa acceptat. Un ele
mosinis exterioib sacficia interiora. utri
est ostio & deuotio sp sit pferenda. Na
illas & boni et mali offerre possit: ista
u n n boni. Qd dns satis ostendit cui ait.
Nam pauper sp habetis uobcum. & sic mar
cus supplet. cum uoluerritis potestis illis
bn facere: me aut n sp habebitis. Sic in
nob e p gram salutare. et ita cum n sp no
biscum habem: qa peccatis nris aliqn il
lum expellim. Non uenialia peca si mor
talia illum expellit. Non tm a nob p gram
salutare recedit: n precedente nora mor
tali. Ex eod gia habet ungentum deuoti
onis siue ostionis. qd fracto alabastro.

idest carnali desiderio sup capt eius effusum
est. Et hoc aut qd dicat. Sp enim pauperes ha
beris. et cum voluerites potestis illi bnfa
cere. Probat elemosinas in pauperes fieri
posse sine caritate. Nam dona gtuita si
est. gratia siue deuotio si sit in nra pate.
n gra cooperante. Causa unctionis sue do
min declarauit cum subiunxit. Qui et
tens enim hec ungentum hoc in corpo meo
um. ad sepeliendum me fecit. Qui are dicat
qd habuit. hi fecit. Prouenit ungere corpus
meum in sepultura. Iudei carne sucq; ar
pora ungere solebant. ut ex bnficio un
gentis qd ex speciebus aromaticis effectu
fiat. incorrupta durarent. Qd et corpo
ri ihu fecit dicit uolis. Acceperunt mgt
corpus ihu. et ligauerit illud linteis cum
aromatibus. sic mos iudeis e sepelire.
Quo sepulto. ecce mulier de qua hic agit.
Maria scil magdalene. et maria iacobi. et
salome emerunt aromata. ut uenien
tes ungerent ihm. Sic a malis ihc cru
cifixus. ita a bonis et religiosis corpus eius
sepultum e. In sepulcro corpus quiescit. glo
riam expectans resurrectione. Unde dicit in
ps. In pace in idipsum dormiam et requies
cam. quoniam tu dne singulariter in spe co
stituisti me. Si ihc in nobis e p gratiam.
ut ecce gra in nobis maneat incorrup
ta. sp illam oscula ungento sce deuotio
nis in quantum ualet ungere studeat.
ut s a tumultu secularium actionum
ihc in cordib nris sepultus quiescat. Siqu
in nobis ipleb. qd de illo p ysaiam dcm e.
et erit sepulcrum eius gloriosum. Qd aut sequit.
Amen dico uobis. ubicumq; pdicatum fuerit
hoc euangliu in toto mundo. dicet qd hi
fecit in memoriam eius. Mare dicit. Et
qd fecit hi. narrabit in memoriam eius.
Euangliu interpretatur bon nunciu. Gra deuo
tionis p quam ihc ungitur. et spus in quo est.
p spem boni bona nunciat. et sui me
moriam serene oscie commendat. Sequitur.
Tunc abiit unus de duodecim qui dice
batur iudas scariothis. ad principes sacerdo
tum. et ait illis. Qd uultis mihi dare. et
ego eum uobis tradam. Sic dicit glosa. primis
sa e causa que copulit iudam ad uen
dendum dnm. Cum enim fur esset. et loculos
haberet. et uidisset ungentum sup capt et pe
des dni effusum qd putauit ee uendendum.
et pcum s tendum ut ad inde furaretur.
qd pdiderat in effusione ungenti. uolu
it recompensare in uenditione magistri.
Dictum est supi discipulos ppter indignati
one que eis suborta fuerat in effusione
ungenti sup capt ihu effusi. significare mot
carnales. qui non sapiunt que sunt spe. Unde
dns cum discipul pduriss. qa multa opt;
eum in iherusolimis pati a senioribus et sc
bis. et principib sacerdotum et occidi. et uice
pareret eum petrus dicens. absit a te dne. non
erit t et hoc. quis dux pet. Uade p me sa
thanas. scandalum es mihi. qa non sapis que di
ui. sed ea que hominum. Alibi ecce pet dicit. Tu
es pets et super hanc petram edificabo ecclesiam
meam. Ex qua colligitur qd secdm tempus et locum
secdm ulta et acta. quinq; sens mystice sunt
typologie uarie. Duodecim discipuli. eo
qd duodenarius ex septenario qui uniuersita
tis nus e. p compositione surgat. carna
les mos designat. Qui quidem diu gre obedi
unt. illiq; obsequunt. non immerito disci
puli dicunt. Iudas qui loculos habebat et
fur erat. uitium sue cupiditatis et auari
cie. qd in multis hodie latet sub pallio
necessitatis et indigentie. Cupiditas in
quantum fomitem e. et gra cohibet. ex discipul
e. Si u abierit p motum ad pcm ossensum.
dicit et e uitium. greq; inimicum. Iudas
abiit ad principes sacerdotum. et uendidit
illi ihm. Principes sacerdotum dirim ee cogi
tationes ex ratione procedentes. Multa
enim ex ratione procedit que rationabilia non

sunt: eo quod aliquo uitio deformentur. Sic
principes illi sacerdotum. quorum consilio xpc
occisus est. non ideo mali quia principes. uel sa
cerdotes: sed ideo mali quia uitiis depauati.
Quando motus cupiditatis qui per fomitem in omnibus
est ascendens in cor ibidem generat cogita
tiones: quasi iudas unus de duodecim ad summos
abit sacerdotes. Lucas addidit magistr
tus. Et hoc congruit moralitati. Nam cogi
tiones quas ratio gignit. eas magistrare
debent quas carnis sensus producit. Cum autem
appetitus auaritie ad peccati consensum trahit a
nimum: quod ad dre uidetur ad ipsas cogita
tiones. non quod iudas dixit ad sacerdotes.
quid uultis mihi dare. et ego eum uobis tradam: peccati
consensu interiori ihesus in nobis traditur: et per mo
ram occiditur. Que mora notatur per hoc quod
sequitur. Et exinde querebat oportunita
tem loci. ut eum traderet. Uitium auaritie
quando iudas ihesum uendendo designat. est
glorie seu quarumlibet rerum insatiabilis et in
honesta cupido. Et uocatur hoc uitium alio
nomine phylargiria. Videtur autem inter duo uo
cabula talis esse differentia: ut auariciam
intelligamus immoderatum appetitum habendi
rerum omnium: phylargiriam. per quam sin
gulari appetitu pecunie colligende fre
na laxantur. Ex auaricia siue cupidita
te nascuntur fallacia. fraus. proditio. periu
ria. inquietudo. uiolentia. contra miscendam
obduratio — cordis: que omnia in iuda fu
erunt. sicut ex eius actis. siue de psalmis de eius
malicia conscriptis facillime probatur. Dominus o
stendere uolens prophete zacharie unde ma
xime procederent mala mundi ostendit
ei amphoram: per cuius amplum os intelligeret
cupiditatem. Quod si insaciabilis est cupiditas:
quid est quod eius signans iudas. ihesum tam uili
precio uendidit. Ita enim matheus dicit.
At illi constituerunt ei xxx argenteos.
Uidete quam uile et quam modicum precium.
pro eo in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie

absconditi. Triginta argentei: uix preci
um sunt unius aselli. Forsitan magis ex in
dignatione quam ex auaricia tale precium ac
ceptauit: ut quod perdiderat in effusione
ungenti. recompensaret in uenditione
magistri. Poterat esse ut trecentos illos
denarios pro quibus uendendum ungentum iu
dicabat. denarios usuales intelligeretur
ex quibus decem uni argenteo in ualore re
spondent: et ita totum recompensauit. quod
ei subtractum uidebatur. Idem precium quo ioseph
uenditus est a fratribus. Marcus et lucas genus et
pondus precii prorsus tacent: ex quibus prior sic dicit.
Et promiserunt pecuniam se daturos. Sequens
uero. et pacti sunt pecuniam se illi dare. Hoc
enim necesse erat precium uenditionis ihesu.
quod matheus tam diligenter expresserat tam in pon
dere quam in genere. ab aliis euangelistis re
petere. Quantum ad sensum moralem argen
tum plus ceteris metallis auaricie competit:
et in eo appetitus eius requiescit. Est enim candi
dum. sonorum. satisque ponderosum. Nam in
hiis tribus eius nobilitas probatur. Sunt autem tres species
auaritie: uidelicet cupido secularis glorie. scientie.
et pecunie. Argentum in eo quod nitidum est.
gloriam exprimit temporalem: in eo quod dul
cem habet tinnitum scientiam designat tempo
ralem: pondus uero diuitiarum signat immensi
tatem. In nitore glorie secularis delectatur uisus:
in tinnitu. id est in dulcedine scientie. auditus.
in pondere pecunie. tactus. Quando homo siue
spiritualis sit siue secularis auaricie facibus ac
census. in cogitationibus suis tractat qualiter
prelaturas. dignitates. potestates. seu alia
quelibet que ad nitorem glorie pertinent mun
dane acquirat: item quando eodem uitio incitante
cogitat. qualiter scientias lucratiuas ut sunt le
ges et decreta addiscat. uel quomodo eorum ab
usu loculos impleat: item quomodo uel ubi diuiti
as congreget. per quas ponderosus fiat. nunc iu
das sacerdotibus. id est cogitationibus dicere iu
detur. quid uultis mihi dare. et ego uobis eum tra

dam: propter ea h multis gra salutaris subtracta e: et cotidie subtrahit. Vt ait beda. multa hodie scel' unde exhorrent. n tn cauent. Cu enim p munib' et quelibz falsu testimoniu dicit: ia uitate p pecunia negant. dm pecunia uendunt. q dicat. ego su uia ueritas. et uita. Cum societate fratnitatis aliq discordia maculant dm pdicant: et qd pei e. n infirmitate. n ignorantia. sz sic iudas quert oportunitate ut amotis arbitris. mendatio uitate: emune mutent iituree. Numerus argentoz a moralis sensu n uacat. Nam denari' p tnariu multiplicat' in tricenariu surgit. Denari' sigt decalogum legis. Q' u cupiditatis uitio accens'. corde. ore. et ope. qt lege diuina meditat' et agit: qsi xpm cu iuda xxx argenteis uendit. Iudas intpt' ofitens. uel laudans: falso noie aliarum quem libz designas. q dm in phis ofitet et laudat. et in adiisis negat et uituperat. De tali dicit in ps. Confitebit t cu bnfeceris ei. Sz de ei' similib'. Ore suo benedicebant: et corde suo maledicebant. Cui etia bn ogruit nom scariothis. nom scal' uica ubi e ort. qd intpt' memoria mortis. eo qd n repente sz diu meditat' sit scel' qd pegit. Erat aut de tribu ylachar. qd sonat mces: peco pditionis alludens. Hoc ota h. nom unde licet ipsi' unde. nn tb'. et uc' unde tx it origine uicio cupiditatis oriuntur. Qd u seqt. et ex hoc querebant oportunitate loci ut eu tideret. subaudis sin turbis sup expositu e ipso pdante q eu pat et spu sco u. z s. p o. s. s. d a.

Explicit homelia prima. Incipit homelia secunda.

Prima aut die azimoz accesserut discipuli ad ihm: dicentes. Vbi uis parem' t comedere pascha. At ihs dixit. Ire in castellu ad quenda et dicite ei. Magist' dicit. Temp' meu p e: apud te facio pascha cu discipul' meis. Et fecerut discipuli sic pcepit illis ihs: et parauerut pascha. Dies azimoz septe erant: in qb' uidei azima. id pane fermentatu n comederet. Int pascha u et azim hoc distat. qd pascha uocat' sol' dies in q agn' occidebat' ad uesp: que dies azimoz seqtur. qlit iste intelligend' sit. siue ad litam. siue sdm allegoria. satis expositum e: qd au moralitatis in se gtineat uidere debem'. Ht aia electa dies suos azimos: in qb' nichil fermentati. id uitiosi q corrupi possit ea' sinceritas. p delectatione. comede n debz. fermentu corrumpit massa: et malitia corrupit aiam. Qd apls n ignorans. carlentib' dicit. Fres expurgate uet' fermentu ut sitis noua ospsio sic estis azimi. Nam pascha nr'm imolat' e xpe. Septe sunt dies azimoz. in qb' fermentu malitie. et neqtie in domib' cordiu nrar inuenirn n debz. Qa oculo septe dierum omnipsens tep' uoluit: n inuenire p septe dies stat' uite plentis designatur. Prima dies et septima ualde solleppnes erant: in medys opari licuit. Prima dies sige tpe collate gte: septima qd erit p hanc uitam tpe gle: medij dies pertinent ad opa iustice. In prima et septima die ab omni ope exceptis his que ad ali pertinet abstinere iubem': qa gta sn ope. id uiritus ppis infundit. et qd infra q nariu laboris qsq: meruerit. in septenario